

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 148g/2019

privind excepția de neconstituționalitate
a unor dispoziții din articolul 313 alin. (4) din Codul de procedură penală
(*participanții la judecarea plângerii împotriva acțiunilor și actelor
organului de urmărire penală*)

CHIȘINĂU

26 decembrie 2019

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dlui Vladimir ȚURCAN, *președinte*,
dlui Eduard ABABEI,
dlui Nicolae ROȘCA,
dnei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Gheorghe Reniță, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată pe 6 august 2019,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 26 decembrie 2019 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a textelor „precum și a persoanelor ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea plângerii” și „și persoanele ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea plângerii” din articolul 313 alin. (4) din Codul de procedură penală, ridicată de dna Tamara Botnari, în dosarul nr. 10-28/12018, pendinte la Judecătoria Orhei, sediul Rezina.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de către dl judecător Igor Negreanu de la Judecătoria Orhei, sediul Rezina, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Dna Tamara Botnari a depus o plângere la Procuratura raionului Rezina, prin care a solicitat tragerea la răspundere penală a unor persoane în baza articolelor 310 [*falsificarea probelor*], 327 [*abuzul de putere sau abuzul de serviciu*] și 328 [*excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu*] din Codul penal.

4. Printr-o ordonanță din 24 august 2018, un procuror din cadrul Procuraturii raionului Rezina a refuzat începerea urmăririi penale.

5. Această ordonanță a fost menținută de către procurorul ierarhic superior.

6. Dna Tamara Botnari a contestat aceste acte în fața judecătorului de instrucție. În acest sens, judecătorul de instrucție a trimis citație petiționarei, procurorului, precum și persoanelor ale căror drepturi și libertăți a considerat că ar putea fi afectate prin admiterea plângerii.

7. Pe 31 iulie 2019, în cadrul ședinței de judecată, dna Tamara Botnari a ridicat excepția de neconstituționalitate a textelor „precum și a

persoanelor ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea plângerii” și „și persoanele ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea plângerii” din articolul 313 alin. (4) al Codului de procedură penală.

8. Printr-o încheiere din aceeași dată, Judecătoria Orhei, sediul Rezina, a admis cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

9. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 26

Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.”

10. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală sunt următoarele:

Articolul 212

Confidențialitatea urmăririi penale

„[...]”

(2) Dacă este necesar a se păstra confidențialitatea, persoana care efectuează urmărirea penală previne martorii, partea vătămată, partea civilă, partea civilmente responsabilă sau reprezentanții lor, apărătorul, expertul, specialistul, interpretul, traducătorul și alte persoane care asistă la efectuarea acțiunilor de urmărire penală despre faptul că nu au voie să divulge informația privind urmărirea penală. Aceste persoane vor da o declarație în scris că au fost prevenite despre răspunderea pe care o vor purta conform art. 315 din Codul penal.

[...]”

Articolul 313

Plângerea împotriva acțiunilor și actelor ilegale ale organului de urmărire penală și ale organului care exercită activitate specială de investigații

„(1) Plângerile împotriva acțiunilor și actelor ilegale ale organului de urmărire penală și ale organelor care exercită activitate specială de investigații pot fi înaintate judecătorului de instrucție de către bănuțit, învinuit, apărător, partea vătămăță, de alți participanți la proces sau de către alte persoane drepturile și interesele legitime ale cărora au fost încălcate de aceste organe, în cazul în care persoana nu este de acord cu rezultatul examinării plângerii sale de către procuror sau nu a primit răspuns la plângerea sa de la procuror în termenul prevăzut de lege.

(2) Persoanele indicate în alin. (1) sunt în drept de a ataca judecătorului de instrucție:

1) refuzul organului de urmărire penală:

[...]

c) de a începe urmărirea penală;

[...]

(4) Plângerea se examinează de către judecătorul de instrucție în termen de 10 zile, cu participarea procurorului și cu citarea persoanei care a depus plângerea, **precum și a persoanelor ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea plângerii**. Ne reprezentarea persoanei care a depus plângerea și/sau a persoanelor ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea plângerii nu împiedică examinarea acesteia. Procurorul este obligat să prezinte în instanță materialele corespunzătoare. În cadrul examinării plângerii, procurorul și persoana care a depus plângerea, precum și **persoanele ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea plângerii** dau explicații.

[...].”

ÎN DREPT

A. Argumentele autoarei excepției de neconstituționalitate

11. Autoarea excepției de neconstituționalitate susține că judecătorul de instrucție ar trebui să examineze plângerea împotriva acțiunilor și actelor organului de urmărire penală fără să citeze și să audieze persoanele ale căror drepturi și libertăți ar putea fi afectate prin admiterea plângerii. În caz contrar, se încalcă principiul confidențialității urmăririi penale și drepturile persoanei care a depus plângerea în discuție.

12. De asemenea, autoarea excepției de neconstituționalitate consideră că prevederile contestate sunt imprevizibile, pentru că subiecții nu pot cunoaște întinderea obligației pe care o au în privința nedivulgării materialelor de urmărire penală.

13. În opinia sa, dispozițiile criticate ar încălca prevederile constituționale referitoare la drepturile și libertățile omului, *i.e.* dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle și dreptul la apărare, reglementate de articolele 4, 23 alin. (2) și 26.

B. Aprecierea Curții

14. Examinând admisibilitatea sesizării, Curtea constată următoarele.

15. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a Codului de procedură penală, ține de competența Curții Constituționale.

16. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de o parte la proces. Astfel, sesizarea este formulată de către subiectul căruia i s-a conferit acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

17. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie textele „precum și a persoanelor ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea plângerii” și „și persoanele ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea plângerii” din articolul 313 alin. (4) din Codul de procedură penală. Acest articol reglementează condițiile și procedura examinării plângerii împotriva acțiunilor și actelor organului de urmărire penală și ale organului care exercită activitate specială de investigații.

18. Cu titlu preliminar, Curtea constată că anterior i s-a solicitat să verifice constituționalitatea articolului 313 alin. (4) din Codul de procedură penală din perspectiva neconformității acestuia cu standardul echității procesului de judecată, garantat de articolul 20 din Constituție (a se vedea sesizarea nr. 121g/2018).

19. În Decizia nr. 103 din 6 septembrie 2018, Curtea a reținut că sesizarea era nefondată și a declarat-o inadmisibilă. În acest sens, Curtea a notat că teza I a articolului 313 alin. (4) din Cod prevede că plângerea împotriva acțiunilor și actelor organului de urmărire penală și ale organului care exercită activitate specială de investigații se examinează de către judecătorul de instrucție în termen de 10 zile, cu participarea procurorului și cu citarea persoanei care a depus plângerea, precum și a persoanelor ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea plângerii. La examinarea plângerii în procedura prevăzută de articolul 313 din Cod, **judecătorul de instrucție este obligat să citeze persoanele ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea plângerii** (§ 24). Articolul 20 din Constituție nu impune reglementarea expresă a obligației judecătorului de a se pronunța printr-un act separat în privința cererii de atragere a persoanei interesate în proces. Norma contestată garantează dreptul persoanei de a fi prezentă la examinarea plângerii [și de a da explicații] în procedura prevăzută de articolul 313 din Cod. Curtea a conchis că norma contestată nu contravine articolului 20 din Constituție (§ 25).

20. Astfel, rezultă că în ipoteza în care judecătorul ar examina o plângere împotriva acțiunilor și actelor organului de urmărire penală fără se citeze și să audieze persoanele ale căror drepturi și libertăți ar putea fi afectate prin admiterea plângerii, așa cum urmărește autoarea excepției de neconstituționalitate, se poate pune problema respectării dreptului la un proces echitabil din punctul de vedere al acestor persoane.

21. Curtea relevă că **ține de competența judecătorului de instrucție să determine persoanele ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea plângerii și să le citeze la examinarea acesteia.**

22. Prin urmare, textele contestate reprezintă o garanție pentru asigurarea standardului echității procesului de judecată, în special, pentru realizarea dreptului la apărare și a principiului contradictorialității.

23. Cu privire la pretinsa încălcare a principiului confidențialității urmăririi penale, precum și pretinsa lipsă de previzibilitate a obligației de a nu divulga materialele de urmărire penală, Curtea reamintește că ea a analizat aceste aspecte anterior și a pronunțat Decizia nr. 88 din 24 iulie 2018. De altfel, autoarea prezentei sesizări a preluat aceste critici din excepția de neconstituționalitate care a stat la baza deciziei menționate mai sus (a se vedea *supra* § 12-13 și DCC nr. 88 din 24 iulie 2018, § 14).

24. Curtea menționează că criteriile de stabilire a confidențialității informației din cadrul urmăririi penale, precum și condițiile în care se impune interdicția de a divulga materialele urmăririi penale sunt apreciate prin prisma articolului 212 din Codul de procedură penală. Din această perspectivă, Curtea observă că articolul 212 prevede expres **subiecții față de care este aplicată norma, obligațiile acestora și consecințele nerespectării normei** (DCC nr. 88 din 24 iulie 2018, § 29).

25. Astfel, potrivit articolului 212 alin. (2) din Codul de procedură penală, persoana care efectuează urmărirea penală previne martorii, partea vătămată, partea civilă, partea civilmente responsabilă sau reprezentanții lor, apărătorul, expertul, specialistul, interpretul, traducătorul și alte persoane care asistă la efectuarea acțiunilor de urmărire penală despre faptul că nu au voie să divulge informația privind urmărirea penală. Aceste persoane vor da o declarație în scris că au fost prevenite despre răspunderea pe care o vor purta conform articolului 315 din Codul penal.

26. Așadar, subiecții cărora li se aplică norma sunt obligați, prin efectul legii, să nu comunice terțelor persoane informația privind urmărirea penală. Întinderea obligației referitoare la nedivulgarea materialelor urmăririi penale se referă la respectarea prezumției de nevinovăție, a intereselor altor persoane și ale desfășurării urmăririi penale. Responsabilitatea poate surveni doar în cazul când au fost provocate daune morale sau materiale martorului, părții vătămate și reprezentanților acestora sau atunci când este prejudiciată urmărirea penală (a se vedea DCC nr. 88 din 24 iulie 2018, § 27 și § 29).

27. În concluzie, Curtea constată că sesizarea este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolului 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și a articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textelor „precum și a persoanelor ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea plângerii” și „și persoanele ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea plângerii” din articolul 313 alin. (4) din Codul de procedură penală, ridicată de către dna Tamara Botnari, în dosarul nr. 10-28/12018, pendinte la Judecătoria Orhei, sediul Rezina.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Vladimir ȚURCAN

*Chișinău, 26 decembrie 2019
DCC nr. 149
Dosarul nr. 148g/2019*